

केन्द्रीयसंस्कृतविश्वविद्यालयः, नवदेहली

कक्षा – शास्त्री द्वितीय वर्ष – चतुर्थ सत्रार्द्ध
(वेद-पौरोहित्य-कर्मकाण्डम्)
GE 4 (पत्र संख्या – 4)

प्रस्तावना —

- वेदपौरोहित्यकर्मकाण्डे संवादसूक्तानामध्ययनम् अत्यावश्यकमस्ति । तज्ज्ञानाय अत्र प्रमुखसंवादसूक्तानि सन्निवेशितानि । विद्यार्थिनः अस्मिन् पत्रे वेदस्य प्रमुखसंवादसूक्तानां भाष्याध्ययनं करिष्यन्ति ।

उद्देश्यम्—

- संवादसूक्तानाम् अर्थं ज्ञास्यन्ति ।
- संवादसूक्तानां वैशिष्ट्यं ज्ञास्यन्ति । तत्र अभिव्यक्तायाः संवादशैल्याः अवबोधनं भविष्यति ।
- प्रमुखसंस्काराणां परिचयं मुहूर्तविचारं च ज्ञास्यन्ति ।

सङ्गतिः—

- तृतीयसत्रार्द्धे केनोपनिषद् अधीता ।
- अस्मिन् सत्रे संवादसूक्तानि उपक्रम्यन्ते ।
- कर्मकाण्डपरिज्ञानाय संस्काराणां परिचयं प्राप्स्यन्ति ।

फलितांशः—

- सायणदिशा सूक्तानां भाष्यं ज्ञास्यन्ति ।
- सूक्तेषु ऋषिच्छन्दोदेवताविषये ज्ञानं प्राप्स्यन्ति ।
- सूक्तानां महत्त्वं ज्ञास्यन्ति ।
- संस्कारपरिचयं मुहूर्तपरिचयं च प्राप्स्यन्ति ।

पत्र कोड एवं विषय	पाठ्यवस्तु विवरण	क्रेडिट
GE 4 (चयनित स्वशास्त्रेतर विषय)	संवादसूक्तानि कर्मकाण्डं च Unit – 1 (1 क्रेडिट) <ul style="list-style-type: none"> • विश्वामित्र-नदीसंवादसूक्तम् (ऋ.सं. 3.33) • सरमा-पणिसंवादसूक्तम् (ऋ.सं. 10.108) Unit – 2 (1 क्रेडिट) <ul style="list-style-type: none"> • मैत्रेयी-याज्ञवल्क्य-संवादः (बृह.उप) • शुनःशेषाख्यानम् (ऐ.ब्रा. 7.13) Unit – 3 (1 क्रेडिट) <ul style="list-style-type: none"> • षोडशसंस्कारपरिचयः • प्रमुखसंस्काराणां मुहूर्तविचारः Unit – 4 (1 क्रेडिट) <ul style="list-style-type: none"> • रुद्राभिषेकविधिः • दुर्गार्चनविधिः • शिवमहिम्नः स्तोत्रम् • शिवताण्डवस्तोत्रम् • कालभैरवाष्टकम्	कुल 4
सन्दर्भग्रन्थाः	ऋग्वेदसंहिता सायणभाष्यसंहिता, पौरोहित्यप्रकाशः, संस्कृत वाङ्मय का बृहद् इतिहास	